СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 281. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 2 грудня 1932.

VOL. XL. No. 281. Jersey City, N. J., Friday, December 2, 1932. THREE CENTS.

ЗА ПОДАТКОВІ ПОЛЕКШІ ДЛЯ ФАРМЕРІВ

ВАШИНҐТОН. — Секретар Гайд підносить у своїм річнім звіті потребу драстичної ревізії податкової системи, яка нищить фармера і доводить його до банкроцтва.

Гайд доказує, що податки були в останніх двох роках на 166% вищі ніж у 1914 році. Це діється, каже Гайд, у часі, коли ціни на фармерські продукти впали до передвоєнних часів. Супроти того треба ті податки доконче знижити, якщо фармер має вдержатися на землі й господарстві.

РУЗВЕЛТ ТЕЖ БЕРЕТЬСЯ РАТУВАТИ ФАРМЕРІВ.

ВОРМ СПРІНҐС (Джорджія). — Ґовернор Рузвелт здає собі справу з того, що як тільки прийде до влади, то треба йому негайно приступити до ратування „забутої людини", себто фармера. Він є за те, щоби фармерам знижити процентові рати на морґеджі, бо думає, що саме ті високі проценти найбільше нищать фармерів.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Вже обчислили, що резолюція Ґарнера в справі знесення прогибіції дістане в палаті послів потрібне число голосів, себто дві третини голосуючих, а тимсамим буде принята. Демократи числять на 125 републиканських голосів.

БУДУЮТЬ ДВА ЛІТАКИ ДЛЯ ПЕРЕЛЕТУ ОКЕАНІВ.

НЮ ЙОРК. — „Пан-Амерікен Ейрвейс" оголошує, що приступає до будови двох великанських літаків, призначених для перевозу товарів і осіб через океан Тихий і Атлянтійський.

В літаках буде місце для 50 пасажирів. Літаки могтимуть перелетіти без перерви простір 2,500 миль, а вразі крайньої потреби летітимуть ще додатково яких 600 миль довше.

Думку будувати ті літаки піддав Чарлз Линдберґ ще тому два роки.

ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа сенаторів, що репрезентує приклонників „великої фльоти", підняла крик зприводу заяви прибічників Рузвелта, що новоибраний президент є за зменшення видатків на фльоту на $100,000,000. Коли би це сталося, кажуть сенатори, то Злучені Держави були би на морі трецьорядною силою.

Так як справи стоять тепер, Америка може побудувати 135 нових воєнних кораблів. У стані будови знаходяться: 6 кружляків, один корабель для приміщення літаків, дві субмарини і 8 торпедовців.

ХОЧУТЬ ВТЯГНУТИ РЕПУБЛИКАНЦЯ ДО КАБІНЕТУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґовернор Рузвелт хотів би мати в своїм кабінеті републиканця, сенатора Гайрема Джансона, котрий попирав його вибір у Каліфорнії.

Рузвелт хотів би теж зазначити, що він хоче бути проґресивним президентом і мати біля себе людей з ліберальними поглядами. Та назагал панує погляд, що ніхто з визначних републиканців, навіть тих, що попирали його вибір, не покине партії й до кабінету не вступить. Тесаме думають і про Джансона.

ГУВЕР ПОРУЧАЄ ПОДАТОК ВІД ПРОДАЖІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер запропонує конґресови заведення великих ощадностей і заявиться за введення податку від продажей. Зате не згадує нічого за податок від пива. Таке заповідають ті, що стоять близько нього.

СПІР ЗАДЛЯ ОСОБИ ПРЕЗИДЕНТА ПАЛАТИ ПОСЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Демократи з Півночі й з Полудня не можуть погодитися щодо особи нового президента палати послів. Кожда сторона думає тільки про форсування кандидата зі своєї території.

„ПОХІД ГОЛОДНИХ" БЕЗ ГОЛОДУ І ПОХОДУ.

НЮ ЙОРК. — Протестуючих, що вибираються з Ню Йорку й околиць до Вашинґтону, щоби там виступити в „поході голодних", описують нюйорські ґазетярі як таких, що добре виглядають і їдуть на возах, замісць маширувати.

Похід аранжують комуністи.

НЕ ДОЗВОЛЯТЬ НА ПАРАДУ.

ВАШИНҐТОН. — Поліція подає, що учасники „походу голодних" будуть могли вступити до столиці тільки малими ґрупами. Протестуючі не будуть могли маширувати походом по місті чи перед капітолем, ні не буде їм дозволено йти з прапорами. Капітоль зможуть оглянути тільки як „приватні горожани".

ЗА ОБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

СІНСІНАТІ. — На конвенції Американської Федерації Праці перейшла подавляючою більшістю голосів резолюція з домаганням обовязкового обезпечення на випадок безробіття.

Федерація заявилася теж за знесення прогибіції.

НІМЕЦЬ ПРИЗНАЄ СЛУШНІСТЬ ФРАНЦУЗАМ.

Відомий німецький пацифіст Герлях обмірковує на сторінках (польонофільського — Ред.) „Генеральанцайґер" у Дортмунді французькі інформації про Німеччину та заявляє, що ці інформації правильні. Всі Французи, які є в Німеччині, стверджують сильну ненависть Німців до Польщі. З тієї ненависти можна сподіватися всього найгіршого. Коли ніхто не вірить в офензиву Німеччини проти Франції, то загалом усі вірять в офензиву проти Польщі, бо розуміють, що Польща добровільно не згодиться на ревізію кордонів. Тоді Франція заняла би Надренію. Французька лівиця стоїть теж на ґрунті незайманости трактатів. Герлях зазначує, що назагал Французи добре інформують Францію; їх інформації згідні з правдою.

БІЙКА В АВСТРІЙСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ РАДІ.

Підчас засідання Національної Ради у Відні дійшло до великої авантури. Канцлер Дольфус крикнув у сторону соціял-демократичного посла Бавера: „Ви большевик, вам залежить тільки на диктатурі пролетаріяту!" Бавер відповів: „Чесний большевик мені миліший від такого лайдака як ви!" Зчинилася страшна метушня. З трудом вдалося розділити послів та серед великого гамору перервати засідання.

ДВОКРАТНИЙ ВБИВНИК ПОВИС НА ШИБЕНИЦІ.

Валентина Мілевського, шофера, якого судили у Варшаві перед доразовим судом за вбивство своєї любки, засудили на кару смерти. Президент затвердив присуд, отже його повісили. Перед смертю Мілевський зїв пів кіля вудженини й бохонець хліба. Потім висповідався. В останньому слові заявив, що впав жертвою свідків, які його „засипали", та передав листа до сина, що сидить в іншій варшавській вязниці. Екзекуцію перевів заступник нового ката Бравна, бо Бравн виїхав на іншу „роботу" на провінцію. Мілевський вбив уже раніше свою жінку, за що відсидів 4 роки вязниці.

МІСІОНАРІ РОБІТНИЧИХ СФЕР.

Ослаблення віри в робітничих сферах являється в більшости випадків результатом пропаґанди комуністів. І тут є велике поле праці для місіонарів. Перші проби в тому напрямі зробила Франція. Там повстала спеціяльна організація місіонарів („місіонар де травай"), що походять з робітничих сфер, а тимсамим найкраще розуміють душу робітника. І вони виконують місійну працю між зболшевиченими робітниками і, як пишуть французькі часописи, результати тієї праці є дуже гарні.

ВИЛЬНО НА ЛИТОВСЬКИХ ПОЧТОВИХ ЗНАЧКАХ.

Литовська почта випустила нову серію почтових значків. Один з них представляє мапу Литви, в склад якої входить теж ціла Виленщина. Інший почтовий значок представляє виленську катедру. Польська преса з того приводу сильно обурюється.

ЛИТОВСЬКО-БІЛОРУСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

В неділю, 16 жовтня, відбулися в Поневіжі на Литві прилюдні збори, на яких велику промову виголосив голова Литовсько-українського Товариства, проф. університету в Ковні, Біржишка. Він заявив, що боротьба, яку Литва веде за перенесення своєї столиці з Ковна до Вильна, не могла увінчатися досі великими успіхами з огляду на диспропорцію сил поміж Польщею та Литвою.

Отже Литва мусіла шукати собі союзників і знайшла їх серед Українців та Білорусів. Співпраця Литовців з Українцями й Білорусами — казав далі проф. Біржишка — не може обмежуватися лише до території Польщі. Треба змагати конче до поширення цієї співпраці також у ділянці міжнародньої пропаґанди.

Після промови проф. Біржишки відіграно литовський і український гимн.

ГОЛОДІВКА ВОЄННОГО ІНВАЛІДА.

Варшавські часописи приносять подробиці про голодівку воєнного інваліта, Михайла Чемериса, що так, мовляв, постановив запротестувати проти того, що йому відібрали концесію на тютюнову гуртівню. Чемерис, із походження Українець, служив у II. бриґаді леґіонів. Зголосився до служби, коли ця бриґада боролася в Карпатах. Тоді то при II. полку піхоти була навіть окрема „гуцульська чета". Чемерис був ранений у Карпатах і після війни одержав відзнаки „Віртуті Мілітарі" та „Хрест Хоробрости". Як інвалід (з утратою 50 прц. здоровля) прискладав собі грошей з інвалідських рент і відчинив у Єнджеєві тютюнову гуртівню. Чемерис не хотів платити 200 зол. місячно іншому інвалідови, який мав право на концесію в Єнджеєві, тому зрікся тієї концесії, а дістав другу в Пшедбожі біля Пйотркова. Тут хотів переписати концесію на жінку, з якою жиє в сепарації. Влада відкинула цю Чемерисову просьбу, а він тютюн продав і крамницю замкнув. Дирекція монополю віддала гуртівню іншому інвалідови. Щоб одержати знову концесію, Чемерис голодує. Далі тіж часописи повідомляють, що в 1929 р. Чемериса придержали були на прикордоннім відтинку Ґолотів, як хотів перейти на большевицький кордон. Тоді його покарали 2-тижневим арештом за це, що нелеґально старався передістатись за кордон. Лікар ствердив, що Чемерис голодує вже пять днів. На приказ влади перевезли Чемериса до шпиталю, де відживляють його штучно.

ПОЛІТИКА В МЕТРИКАХ.

У німецькому місті Сеґеберґ урядовці цивільного уряду зробили зїзд, на якому приняли гострі рішення проти нової моди надавати новонародженим політичні імена. Комуністи та фашисти, йдучи за большевицьким прикладом, називають свої діти Ленін, Большевик, Гітлер або Штальгельм. Трапляються ще дивогляднішi імена, напр. Гурра. Коли дитина з іменем Ленін виросте на фашиста або з іменем Кайзер на комуніста, громадяни та уряди матимуть великий клопіт зі зміною імен.

ЦЕНЗУРА У ВАРШАВСЬКІМ ТЕАТРІ.

Варшавський російський денник „Молва" і польський „Роботнік" звернули увагу з нагоди вистави песи А. Толстого „Іван Грозний" на характеристичні зміни тексту, зроблені перекладачем і дирекцією театру. Посол Стефана Баторія в цій песі, Гарабурда, позитивна постать, змальований із такими прикметами, що деякі російські критики дивувались, звідки в А. Толстого стільки симпатії для Поляків. Тимчасом навіть те, що він говорить у польськім театрі, виправили та попропускали. Коли Грозний сміється з короля Валезія, що втік з престола, Гарабурда признає, що це був „дрянный король"; — у польськім тексті цього нема. Коли Грозний питає Гарабурду, чому він, хоч православний, служить Баторієви, той відповідає, що тому, що „Баторій затвердив усі вольности України" — у польському тексті чуємо: „бо він із пошаною признав кожний наш привілей". Як бачимо, навіть такі історичні факти як діяльність польського короля нині у варшавськім театрі небезпечні.

ДВА РОКИ ВЯЗНИЦІ ДЛЯ ЮВИЛІРА.

Власник одної з найбільших та найелеґантніших варшавських ювилірних крамниць в Европейському готелі, Вабя-Вабінський, який продав на великі суми клейноди своїх клієнтів чи позаставляв у льомбарді речі, віддані йому в комісову продажу, — дістав два роки вязниці з припиненням кари на три роки. Обманливий ювилір виправдував себе нещастями, які звалились на нього в один час і „запоморочили" його (м. ін. влом до його склепу, податкові екзекуції, недуга і т. д.) та — високою клієнтелею з варшавських кол.

СИН ЦІСАРЯ МАКСИМІЛІЯНА.

Недавно вся преса повторила вістку, що скарби покійного мексиканського цісаря Максиміліяна похоронені на дні океану. Ці скарби пропали 1911 р. з пароплавом „Мерида", що потонув недалеко рога Вірджінії у Злучених Державах. Одно англійське підприємство, що спеціялізується у добуванні дорогоцінностей із дна моря, рішило розшукати „Мериду" і вислало вже свій корабель. Про це дізнався рибний торговець у Лондоні, Вільгельм Брайтвель, і заявив у пресі, що пічне процес за скарби Максиміліяна, бо він його син. Брайтвель упевняє, що має на це документи. Він уродивсь у Ватикані, куди приїхала цісарева Шарльота після повороту з Мексика. Коли його мати збожеволіла, його передали на виховання в Англію під прибраним назвищем.

ВИСІЛЬНИК У ГУЩАВИНІ.

Антін Ляхович із Родятич (пов. Городок Ягайлонський) у лісі тієї громади подибав повішеного на дереві молодого чоловіка. При висільнику був золотий годинник і залізничий білет зперед 12 днів із Тернополя до Родятич. Здогадуються, що він повісився тому 12 днів, одначе його так довго не запримітили, бо ніхто не переходив тією гущавиною. Люди кажуть, що той чоловік недавно вернувся з Америки. Так бодай оповідав тамошнім людям. Поліція веде слідство.

СУДИ, РЕВІЗІЇ, АРЕШТИ Й БИТТЯ УКРАЇНЦІВ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ

ПОЛЬСЬКА „ТИХА ПАЦИФІКАЦІЯ" НЕ ЗМЕНШУЄ СВОГО ТЕМПА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — При кінці жовтня поліція перевела ревізії в читальнях „Просвіти" в Дудинцях, Пельні, Одреховій, Синяві, а також у багатьох громадян Українців тих сіл. В Дудинцях забрано листи до еміґрантів в Америці в справі матеріяльної допомоги читальні. Хоч ревізія не дала ніяких обтяжаючих матеріялів, то поліція всетаки замкнула читальні в Синяві та Одреховій. В Лешкові, сокальського повіту, поліція арештувала господарів: Гриця й Миколу Шимковичів, Івана Дзядика, Гриця Зінка, Івана Бродкевича та його сина Миколу. Поліція каже, що хтось з них набив постерункового Пуха, поваливши його в болото.

В Самбірщині поліція перевела численні ревізії та арешти в звязку з розкиненням 1 листопада розкидок О.У.Н. Досі поліція арештувала: С. Голоїда — студента комерційного інституту в Нансі, Адама Гординського — студента прав у Кракові, Струбницького — приватного урядовця, Василя Вольського — селянина, Миколу Савчина та інших. Поліція не має доказів вини арештованих, але, як звичайно, буде їх „шукати" при помочі своїх метод.

Польські „патріоти" також не відстають від своєї поліції й власними методами „пацифікують" Українців. Вже нераз говорилося про бешкети „Стшельца", а також членів ріжних „патріотичних" польських орґанізацій, а тепер Ляхи почали ще спосіб індивідуальної розправи з Українцями. Свіжий приклад такої розправи трапився недавно на людній вулиці міста Львова. Якийсь невідомий і порядно одягнений „польський патріот" зачепив учня 2 кляси „Рідної Школи", Любомира Панкевича, й запитав його по польськи, в якій він школі вчиться. На це хлопець відповів по українськи, що в українській. Тоді невідомий Лях ударив хлопця всією силою пястуком в лице, промовивши: „Маш то за украінске!" Хлопець упав на землю заюшений кровю, а „герой" утік. Такі відносини тепер панують на українських землях під Польщею не лише в українській столиці , але й поза нею.

МІСТЕРІЯ З ЗІНОВЄВОМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Деякі кореспонденти чужинецьких ґазет подали з Москви, що вони говорили телефоном із Зіновєвом, який слабим голосом говорив, що відомости про його смерть неправдиві. Побачити Зіновєва нікому не вдалося. Але кореспонденти німецьких ґазет далі твердять, що Зіновєва вбили, або отруїли в кремлівському шпиталю, де його тримали, щоб, вилікувавши, відправити в Сибір на заслання. Один кореспондент навіть говорить, що Зіновєва отруїли тією стравою, яку спеціяльно йому прислали до шпиталю.

Разом з тим кореспонденти кажуть, що жінка Сталіна вмерла від отруї, бо завжди сама коштувала всю страву, яку готують для Сталіна, щоб переконатися, чи в ній нема отруї, бо Сталін дуже боїться за своє життя. Отаким коштуванням вона отруїлася й нагло померла. Те, що готувалося для Сталіна, спіткало його жінку.

ПОҐОЛОСКИ ПРО УСТУПЛЕННЯ ҐІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — В звязку з постійною політично-урядовою крізою в Німеччині все більше говорять про можливість уступлення з президентури Гінденбурґа. Кажуть, що він уступить тому, щоб очистити місце для реґента, хоронителя імператорського престола. Таким чином Німеччина тоді сталаб на шлях повороту до монархії й диктатури.

З урядових кол ці поголоски спростовують. Генерал Шляйхер не дочекався на нараду Гітлера, який у дорозі з Мінхена до Берліна спинився уВаймарі й далі не поїхав. Отож справа з формуванням нового уряду знову замерзла.

ПРОСЯТЬ ВІДРОЧЕННЯ СПЛАТ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Уряд післав до Вашинґтону нову ноту в справі чергової сплати міжнародніх борґів. Уряд просить відрочити на деякий час рату, що припадає на 15 грудня. Тесаме тепер має зробити й французький уряд, якому парлямент дав вільну руку в полагодженню цього питання.

Все вказує на те, що Европа не заплатить Злученим Державам 15 грудня своїх чергових рат на вирівнання воєнних борґів.

МОЖНА ВІДКУПИТИСЯ ВІД БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „РАЮ".

МОСКВА (СССР). — Радянський уряд дозволив видавати візи на постійний виїзд з Радянщини її громадян, які заплатять відповідну квоту в чужинецькій валюті, або в золоті. Для виїзду з Росії робітники мають платити за дозвіл 250 долярів, а громадяни іншого стану й професій — 500 долярів. Отже, хто має гроші, той може викупитися дорогою ціною від комуністичного „раю".

В урядових колах панує велика радість зприводу підписання французько-російського ґарантійного договору, бо большевики тепер сподіваються розвитку торговлі з французькою буржуазією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІТИ Й БЕЗРОБІТТЯ

Вже від кількох десяток літ ведеться в Америці агітація проти вживання дітей до праці по фабриках. Доказувано Американцям шкідливість такої праці. Доказувано, як вона шкодить дитині на тілі й на умі. Доказувано, як вона шкодить усьому громадянству. Говорено про справу з чуттям. Писано про неї повісти й драми. Клеймовано самолюбство фабрикантів, бичовано родичів, висмівано тупість громадянства.

Та американське громадянство лишилося назагал глухим для цілої справи. В ньому сиділа ще глибоко память фармерства, в якому дитина працює після своїх сил при щораз тяжчій праці, під доглядом родичів, з користю для себе й інших. Американець занадто глибоко перенятий засадою необмеженої конкуренції, щоб обмежити підприємця в уживанню діточої праці, якщо вона дозволяє йому конкурувати з суперниками. В парі з цим ішов консеквентно проповідуваний індивідуалізм, котрого одна консеквенція каже кождому ратувати себе самого після змоги своїх сил. В цих основах американської душі агітація проти дітогої праці по фабриках знайшла стільки опозиції, що ціла агітація виглядала безвиглядною.

Але прийшло останнє безробіття, яке протягнулося довше, ніж сподівалися, довше, ніж подібні безробіття в минувшині. І це безробіття поставило перед американським громадянством не одну справу, на яку воно не хотіло звертати уваги. Неначе війна, воно приспішило розвязку деяких питань, які інакше, без безробіття, ждали би може сотки літ на розвязку. Так званий Краєвий Комітет Діточої Праці ставить власне перед американське громадянство цю задавнену справу діточої праці. І ставить її в такий спосіб, що може й найбільше догромадських справ байдужний Американець схаменеться.

Комітет ставить справу в спосіб драматичний. Він представляє діточу працю як боротьбу волі й інтересів. Він звертає увагу на факт, що кожда дитина, яка працює в фабриці, займає там місце дорослої людини. Кожда працююча дитина відбирає роботу дозрілій людині, яка може має удержувати родину, жінку й діти. Не підноситься тут нічого про вплив на фізичний та умовий розвій дитини, а тільки чистий інтерес батьків родини — мати роботу. Кидається клич: Не дайте дітям відбирати роботу дозрілим людям! Заберіть діти з фабрик і пішліть їх до школи!

Може цей примітивний спосіб заворушить якусь думку в суспільности, якого совість у таких справах дивно нечутлива.

ЧИ ДОМАГАТИСЬ АВТОНОМІЇ Є ГРІХОМ?

(Надіслана стаття).

(3)

В недавнім політичнім процесі українських націоналістів З. Пеленського, О. Бабюка і тов. ствердила українська оборона, що всі українські партії домагаються **самостійности і злуки.** Це є самозрозуміле, але суспільність наша є так засугерціонована тим домаганням, що не хоче допустити навіть ніяких, хочби лиш формальних і тимчасових відступлень від тих основних засад, або їх хочби легкого стемперовання. — **Або все давай — або ми і так витримаємо!**

Та коби то й справді так витримували, ви отце грозить, а то і такі, що, здавалось би, повинні найтвердішими бути — заломлюються та подаються.

Певна річ, що ті прояви деморалізації не домінують, на щастя, над загалом нашого громадянського життя, але можна побоюватися, що квола галичанська душа не видержить на довший час опозиційного настрою і готова заломлюватися.

Отже політик мусить і з цею галичанською кволістю числитися.

Поминаючи однак прояви кволости (було їх немало й у Чехів, навіть підчас світової війни), мусимо безсторонно поглянути на питання автономії, а властиво лише на питання: чи домагатись **нам її**, чи ні.

Тут я позволю собі покликатись на справдішне жерело політичної мудрости, на „**Світову революцію**" Масарика, що вийшла накладом львівської „Червоної Калини" (вул. Руська, 18).

І так говорить він в однім її місци: „Досвідчений, політично й історично думаючий чоловік виводить свою програму **з сучасної історії і зі студій над нею**, а потім консеквентно впроваджує її в життя. Політик, державний муж іде — коротко сказавши — своєю дорогою і старається здійснити свої ідеї. — Радикальні політики є дуже часто таксамо сліпі як реакціонери: одні і другі роблять лише противенство цього, що роблять їх противники. Одні і другі живуть просто з того, що їм противник достарчає.

„І тому я є противником також так званої „золотої дороги", то є бездумної політики і тактики „**з руки в рот**" (то є з дня на день).

Так отже учить нас Масарик, що треба студіювати сучасну історію, то є політичне життя живучих тепер народів і істнуючих тепер держав, або попросту: **уміло орієнтуватися**, що є первородною вимогою мистецтва політики.

Отже важним прикладом для нас є власне ціла політика і тактика Поляків в Австрії, від половини 60 років минулого століття почавши.

Вони домагалися уступок в рамах істнуючої австрійської держави і ті уступки крок за кроком здобували, так, що не лише стали дійсними **панами** в Галичині, але ще й запанували над чотирма міліонами другого народу, Українців; і то зважте: в чужій державі, нібито під чужим обухом!

А крім того — мусимо ще піднести, — що **Австрія цілком не була зобовязана** якимись **міжнародними трактатами** до якихнебудь уступок на річ Поляків. Вони ті уступки самі собі здобули — чи то користаючи з хвилевого тяжкого положення Австрії на міжнароднім полі (по погромі під Кеніґрецом), чи то з клопотів австрійського уряду у внутрішній державній політиці.

Але вони і серед тих скрутних ситуацій австрійської династії та уряду не виступали зі своїм максимальним домаганням: „дайте нам державну самостійність!", а відкладали його на пригідніший час, на час, коли Австрія, побита на всіх фронтах, просто розпадалася. Але тоді мали вони вже все приготоване до обняття спадщини; по ній лиш Українці станули їм на якийсь час на перешкоді до майже безкровного обняття тої спадщини.

Але до тої переломової, рішаючої хвилі вони приготовувалися через цілого пів століття у незвичайно витревалій роботі на всіх полях громадянського життя.

Як ми вже зазначили — то Поляки навчилися вже від Австрії, чого не робити і чого уникати, щоби меншестеві дерева не росли — як кажуть Німці — до самого неба, і тому наше положення під Польщею далеко гірше, ніж було положення Поляків під Австрією.

Але ми маємо одно незвичайно велике „**фор**" перед Поляками: ми маємо міждержавний трактат, міждержавне зобовязання Поляків до надання автономії Східній Галичині.

Та вся наша свідома, патріотична суспільність думає тільки про самостійність. Боже коли є бесіда про автономію, то очевидна річ, що Польща, навіть прихиляючись до тої думки (на що одначе не заноситься), мусила би вступити з провідниками і представниками Українців в **переговори:** мовляв: якої автономії вам треба? Чи більшої, з ширшим обсягом, чи вдоволитесь і якоюнебудь дурничкою?

Але кожді, хочби й цілком необовязуючі переговори, чи радше лише розмови поміж польськими й українськими політиками — при чорній каві чи є і без кави, лише при папіросах або і без них — дістають зараз клеймо „**угоди**". На учасників-Українців падуть цілі жмені болота та каміння, підноситься крик, що сягає своїм відгомоном аж до української імміґрації в Америці.

У звязку з тим згадаю за виступ редактора „Діла" **Василя Мудрого**, котрий дня 25. березня ц. р. у Львові на засіданню Головної Управи УНДО (Українського Національного Демократичного Обєднання) заявив, що треба нам **користати з признаного нам міжнародного права на автономію** і поставити в тій цілі відповідне внесення у варшавськім соймі. На тім засіданню були ще й інші українські політики, що були тої самої думки, але не мали відваги з нею виступити. До них належать передовсім посли Луцький, Загайкевич та Баран. Але вони хитро-мудро лише прислухувалися, що з цього вийде, та мовчали.

Но — і сталося! Палкий і многомовний бувший посол **Завалику**т напав відразу з цілим фервором на редактора Мудрого, висміяв його — но, і цілу справу завалив в кут рутенської пасивности та бездільности.

Цеж заносило, чи навіть смердїло „угодою" — то і мусіло впасти. Панове Загайкевич, Луцький та Баран мов в рот води понабирали...

(Кінець буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДО ВП. П. УРЯДНИКІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно з ухвалою головної звичайної конвенції видано календар У. Н. Союза на рік 1933 по ціні 30 ц. за примірник для членів. Календарі вислано до всіх відділів в листопаді ц. р., отже кождий відділ дістав календарі на час. Кождий член обовязаний календар взяти і враз з місячною вкладкою за нього заплатити.

Щоби не переносити довгів на слідуючий рік, просимо конечно прислати повну належитість, щідно з рахунком і виказом за місяць грудень.

Грудень є останнім місяцем у році і тому робиться річні замкнення, з яких виготовляється справоздання для асекураційних департаментів стейтів. Тому, що державна контроля домагається точних замкнень з днем 31. грудня, просимо всі відділи, вислати всі належитости на час.

На випадок смерти члена треба негайно повідомити головну канцелярію, подаючи імя, назвище, число грамоти і день смерти члена, щоби можна ще цього місяця виплатити посмертну запомогу.

Якби котрий відділ не отримав календарів, то нехай безпроволочно повідомить про це головну канцелярію У. Н. Союза.

Роман Слободян,
гол. фін. секр.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

ФОРД СІТИ, ПА.

На звичайнім мітінгу відділу 63 У. Н. Союза, який відбувся дня 20. листопада, було 17 голосів за перенесення Конвенції здітройт до Шікаґо, 8 голосів було за Конвенцію в Дітройт, а 9 членів не голосували.

Л. Т.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. Г., Рачестер, Н. И. — Вже зложено в друкарні допис про свято, надісланий громадянином В. К.

А. Вирвич.

НА РОГАЧЦІ.

(Оповідання).

(6)

Оба сиділи куняючи до одинацятої години. Зарібник вже дрімав. Хоч на дорозі вже цілком було тихо, Кудецький думав не лягати, а під вікном пересидіти цілу ніч. Може був би видержав, як би не те, що, частуючи свого гостя, і його скортіло ковтнути. І його повіки клеїлися. Вовняний коц постелив перед своїм ліжком і його комірник витягнувся на нім. Докинув до печі пару полін і ляг на ліжку. Не гадав спати. Тільки лежав, не заплющуючи очей, і позирав на двері до небіжчика. Воля Кудецького була заслаба, утома перемогла волю. Спершу лиш замкнув очи, думаючи, що в темноті й так непотрібні і як би небіжчик рушився, то почує вухами. Хвилю лежав так в полусні і за чверть години вже спав так твердо, як його гість перед його ліжком.

Перед хатою затуркотіло і задержався віз. Фірман лускув батогом. Раз, другий, третій, четвертий. Скочив з кізла, підійшов до вікна і став стукати. Кудецький спав. „Гей!" — гукнув фірман. Кудецький схопився, та в тую хвилю назад припав до подушки, бо з сусідної кімнати почув кашель.

„Знов іде небіжчик!" — погадав. На чоло виступив зимний піт великими капями. Хотів розбудити робітника і шепнув:

— Петре! Петре, рушся!

Глухман спав солодко і не рухався. Кудецький замовк, бо зоскреготала клямка дверей, рипнули двері. До вікна підійшла без шелесту біла фігура і відсунула затулу. Що там говорено, він не чув, бо тепер намагався розбудити Петра. Коли зміркував, що небіжчик при вікні стоїть до нього плечима, Кудецький, зажмуривши очі, висунув з ліжка руку і спав сплячого за рукав. Тоді знов почув, що двері рипнули. Коли глипнув на хату, мари вже не було. З сусідної кімнати ще раз почув тяжкий кашель і знов стало тихо. Тільки годинник тикав. Петро хропів. Кудецький вискочив з ліжка і став Петра телепати. Довго телепав, заки розбуркав його. Годинник став бити і вибив першу. Кудецький віддітхнув:

— Нарешті буду мати спокій, бо година духів минула. Мерлець вже буде спокійно лежати.

Він дуже радо був би розказав про те, що перед хвилиною пережив. Дуже кортіло побалакати з ким. Та глухманови треба би кричати до вуха. В ночи не лиш розбудило би се вдову на стрих. Серед нічної тишини така розмова залетіла би й до найближчої хати. Все таки Петрови треба було бодай показати, чому перервано його сон. Не було іншої ради, як жертвувати решту спірітусу. Показав йому фляшку і коли Петро усміхнувся до неї, поставив на залізній печи бляшанку з водою, щоби зварити ґроґ.

Сидячи коло печи з Петром, Кудецький думав, що то буде, як небіжчика поховають.

— Сей неспокійний небіжчик мабуть обмежить на цвинтар свої прогульки, бо там буде мати товаришів. Як би далі навідувався до мене і схотів також по смерти бути касієром на рогачці, то я за таку спілку подякую. Волю бути далі бідним писарем в маґістраті, як що ночі бути жертвою духів.

Петро випив решту ґроґу, ще троха посидів і пішов до своєї роботи. Зачали надїздити поодинокі вози і сани. Кудецький вже мав роботу і менше думав про духів. У пятій годині встала вдова, щоби зварити каву. Петро робив коло купи шутру і ломив собі голову питанням, якого дідька Кудецький брав його до себе на ніч, потрактувавши такою доброю горівкою і ще дав двацять крайцарів?

Похорон був назначений на годину десяту перед полуднем. Чверть години по десятій небіжчика понесли на марах, бо хата була зараз коло цвинтаря і караван був непотрібний. Зараз по одинацятій вернулася вдова, приставлена з цвинтаря кількома сусідками. Нині вдова ще раз зварила обід для себе і для наслідника її мужа небіжчика. Сказала, що зараз після обіду прийдуть люди з візком, щоби забрати її річи.

Кудецькому було ніяково. Він ще не мав розпочати. Знав, що сам не дасть собі ради. Також не міг рішитися, чи вдові сказати про нічні прогульки небіжчика. Вже нераз було на язиці, та він язик прикусив, бо потерпав, що се вдову може дуже стрівожить. Коли пообідали, надїхали люди з візком і стали річи вдови виносити з хати. Вона промовила до Кудецького:

— За хвилю я покину сю хату. Желаю вам зі щирого серця, щоби вам тут довгі літа жилося так добре і так щасливо, як жилося мені з моїм Стефаном. Я не гадала, що перерве його. Та не було воля Божа. Тепер відходжу з тяжким серцем відходжу відси.

Вдова підвела до очей хустину, щоби стерти сльози. Кудецький сам троха не розплакався. Тепер він був би не важився розказати їй про нічні пригоди небіжчика. Потерпав, що могла би дістати спазми. . Він лише сказав:

— Вірте мені, пані Дирдюкова, що вас. . дуже жалко мені!

— Вірю вам, любий пане Кудецький. Знаю, що маєте добре серце. Нехай небо заплатить вам за ваші приязні слова. Надіюся, що скоро. знайдете собі якусь кухарку.

— Сумніваюся, чи так скоро знайду, — відповів Кудецький. — Мабуть якийсь час буду сам господарити.

— Воно не піде так, — відповіла, витираючи сльози і ховаючи хустину до кишені. Як хто цілу днину при роботі, то він в ночи сонний. У вас робота є не лиш цілу днину. У вас робота в день і в ночи. Старий і глухий Петро не багато поможе вам.

Кудецький аж дригнув, сидячи на кріслі, коли почув слово „Петро". Не годен був збагнути, відки вдова знає, що Петро ночував у нього.

— Адже поки Петро був мене, вона й ноги не поставила на мою порозі! — думав.

— Поки я була тут, — вдова тягнула далі, — то з сим ще сяк-так було. Якжеж тепер ви самі лишитеся тут, то мусите пристарати собі троха лекший сон. Як будете так твердо спати, то до маґістрату підуть доноси. На вас посипляться нагани. Директор маґістрату і міські радні судять дуже строго. Можна й хліб втратити.

— Того я не боюся, — успокоював її Кудецький. — Я вже три доби урядую тут і ще ні раз не дав причини до нарікання, не дав матеріялу для доносчиків.

— Ну, ну. Се пусте, бо я й так не спала і зробила се дуже радо. В тих трох ночах фірмани поти трaскали батогами під вашим вікном, поки я не зійшла і не пропустила їх. Гроші від них ви хіба знайшли в шуфляді?

— Ви? — скрикнув Кудецький, витріщивши на неї очи і схопившися з крісла.

— Сидіть, пане Кудецький, сидіть. Я сего нікому не скажу. Людям не пошкодило се, що вони троха там ждали.

— Якжеж ви, на милість Бога, прийшли до мого вікна?

— То було так. Ви твердо спали. Не диво, бо ви ще не привикли пробуджуватися, як трасне батіг. Я до того привикала двацять років. Батіг розбудить мене, хоч би я спала за тузином дверей. Мені жаль було вас, отже я вийшла, щоби взяти „копиткове" і фіру пропустити. Крізь кухню я не йшла, бо кухонні двері скриплять так, що небіжчика розбудили би. Я зайшла до вас кімнатою небіжчика.

Вдова відійшла до людей, що її річи накладали на візок. Кудецький почував себе дуже глупо. Він погадав:

— Моє щастя, що я ще нікому не розказував про те, що той небіжчик ходив і в ночи помагав мені урядувати. Тожто сміялись би з мене! Вдова, гробар і всі. Може й сам небіжчик був би розсміявся. .

Коли так думав, що то були би про нього, погадали, вдова вернулася до кімнати, щоби з ним розпрощатися.

— Я гадаю, що ви сю хату покидаєте не радо, — промовив до неї.

— Чиж се диво? — відповіла зітхнувши. — Коли хто в якій хаті стільки років жив щасливо, то йому все прикро на старі літа переноситися до іншої хати.

— Вас ніхто не виганяє відси.

— Що мені помогло би, хоч би я тут лишилася якийсь час? Колись таки треба буде винестися. Чим скорше піду відси, тим скорше привикну до іншого місця.

— А як би я попросив вас, щоби ви в сій хаті лишилися за господиню? Умову можемо зробити пізніше. Як хочете, то й нині.

— Не жартуєте?

— Скажіть вашим людям, щоби з візка поздоймали ваші річи і занесли назад до хати.

Так сталося.

(Кінець).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

ПРОДОВЖЕННЯ ВІДПОВІДЕЙ П. М. Б. З АСТОРІЇ, Н. Й.

Даруйте, що я мусів перервати і дати місце точнішому поясненню табельок нової системи, яке повинно бути інтересне для Вас і для всіх тих, що зацікавилися нашою перепискою.

В четвертій точці Вашого письма Ви питалися, „чому говориться, що зложену резерву можна „відобрати або позичити", бо коли можна відібрати, то на щож позичати і плачений, коли член схоче, або, на випадок смерти члена, мусить бути відтягнений з посмертної виплати. Ліпше є позичити і лишитися дальше обезпеченим, ніж резерву відібрати і лишитися дальше без обезпечення.

Якраз про це була мова в останній „Орґанізаційній переписці", де було пояснено, що коли член зложену резерву, за яку міг би дістати **„виплачену грамоту"**, або продовження обезпечення на повну суму, **відбере готівкою**, то це значить, що він тим розвяжеться з орґанізацією і перестане бути членом і обезпеченим. Але коли він зложену резерву, або лише потрібну на оплачення вкладок частину, **позичить**, то він дальше буде членом, обезпеченим на повну суму, а його резерва буде дальше збільшатися, щоби член міг з неї користати пізніше та в більшій мірі. Відібрати свою резерву, значить скінчити з орґанізацією; а позичити — значить, лишитися в орґанізації з обдовженням. Довг цей може бути сплачений, коли член схоче, або, на випадок члена, мусить бути відтягнений з посмертної виплати. Ліпше є позичити і лишитися дальше обезпеченим, ніж резерву відібрати і лишитися дальше без обезпечення.

А тепер про страх, що „колиб усі члени рушилися по свою готівку, то готово вийти щось таке, чого покищо предвидіти не можна".

Прошу звернути увагу, що зараз по виміні старих грамот на нові табельками признається **лише половина** з того, що становить резерву члена по році. Значить, що хто міг би зараз по виміні отримати готівкою $100, то по році для нього припадає $200, отже других $100. Кому по виміні старої грамоти на нову припадає $50, тому по однім році припадає $100, отже два рази стільки. А хто міг би зараз „відібрати" $250, той по році плачення вкладок у новім роді міг би дістати готівкою $500.

Також по році плачення вкладок на нову систему осягається подвійну вартість „виплаченої грамоти", або подвійний час „продовження" повного обезпечення.

Але не тому, що за один рік плачення вкладок у новім роді член зложить подвійну висоту резерви, але тому, що дійсну резерву признається аж по році плачення вкладок у новім роді. Одначе тому, щоби членам дати негайну поміч, признається зараз по виміні грамот **половину** з того, що їм буде належатись аж за рік.

Отже годі припускати, щоби всі члени „кинулися відбирати" половину з того, що вони можуть отримати по скінченім році.

Навіть пан Питляр, котрий цілий рік радив членам „натискати" на головну управу, щоби Союз розібрати, побачивши з наміреної реформи, як то кождий своє без ніякого „тиснення" міг би дістати, радить уже не тиснути, але стриматися з реформою до конвенції, а відтак і дальше... до революції, зглядно до нагоди загарбання цілої робітничої каси, дарма, що за той час може половина членів мусіла би відпасти.

Нема причини боятися, що після ухвалення реформи всі старі члени „кинуться" свої суми відбирати і дальше до нових родів не платити, бо якраз найстарші члени, котрі мають найбільші звороти, будуть мати заразом і найбільшу причину і користь з продовжування оплат у новім роді, щоби відтак своє обезпечення вповні „виплатити", або цілу суму обезпечення до власних рук отримати.

Найстаршими членами є ті, що належать до орґанізації від заснування, отже в силі 38 років. Табеля на стороні 318 книжки званої Transfer Rate Book, показує, що 40-літній член при вступі, а 38 років у силі (в членстві), має зараз по виміні старої грамоти на нову право до отсих зворотів: готівкою $343; або виплачене обезпечення на суму $413; або продовження повного обезпечення на дальших 3 роки і 76 днів.

Але коли він буде платити дальше один рік, то ті звороти будуть мати подвійну вартість, а саме: готівкою $694; виплачене обезпечення на суму $826; або продовження на 7 років і 234 дні. Той член, що 38 літ тому мав 40 років, має тепер 78 літ віку. Його посмертна повна тисячка долярів уже так якби була в кишені спадкоємців. Чи можна припускати, що він поспішиться її заміняти за $343 зараз по виміні, або в рік пізніше за $694? А коли би й поспішився і „вибрав своє", то кому з того була би кривда?

Одначе можна припускати, що той член уже давно безробітний і безробітним уже й до смерти лишиться, та що він не в силі „зарятуватися" на плачення вкладок і йому грозить утрата членства й обезпечення, і тому він радше **„позичить"** собі зі своєї резерви лише таку суму, щоби нею оплатити дальше обезпечення на повну суму $1,000. Що найвище можна припускати, що по році плачення нових вкладок він взяв би „виплачену грамоту на $826".

За такого, що має грамоту, яка має таку вимінну вартість, то вже скорше діти, або інші спадкоємці, подбають, щоб обезпечення якнайдовше оплачувати, бо мають у руках „контракт", який їм доказує цифрами, що вони того плачення вже ніяк не можуть утратити. Такого старого члена з новою грамотою, колиб його родина лишила його без опіки, то тоді перша-ліпша добродійна інституція його прийме і до смерти ним заопікується, не боючися, що він буде для неї тягаром.

Та придивімся, як та справа виглядає з молодшим членом, ось приміром з таким, як Ви, котрий щойно 13 років у силі на $500, вступав до орґанізації маючи 41 років, а тепер має 54.

Зараз по виміні старої грамоти на нову він має право дістати: в готівці $51; або виплачене обезпечення на $98; або продовження обезпечення на повну суму ($500) на 5 років і 310 днів.

По році плачення вкладок після нової системи він буде мати право: в готівці $103; або виплачене обезпечення на $183; або продовження обезпечення на повну суму на 10 років і 238 днів.

Скажім, що, вимінявши стару грамоту на нову, той член мусів би платити аж цілого доляра місячно більше, або $12 на рік.

І ще раз придивімся, що йому дає реформа.

Зараз:	гот. $51;	випл. обезп. $98;	безпл. прод. на 5 р. 310 дн.
По році	„ $103;	„ „ $183;	„ „ „ 10 р. 238 дн.

Порівнавши те, що той член може дістати **зараз**, з тим, що він міг би дістати **по році**, бачимо в самій готівці ріжницю $52.

Якби йому прийшлося платити місячно навіть цілого доляра більше, ніж він платив досі, то за рік заплатив би тільки $12, а міг би за це відібрати готівкою $52. Він також радше скористає з позички, щоби через безробіття цього обезпечення не тратити; а коли застановиться, що йому вже 54 роки, а стара грамота не дає ніякої ґарантії, що вистане аж до смерти, та що в тім віці вже іншої асекурації даремно глядати, а тут наша реформа його табелею показує, що у 80 році він не буде потребувати вже платити, бо буде мати виплачену грамоту на повну суму, а якби платив до 85 року життя, то буде міг повну суму до власних рук дістати, то будьте певні, що він затягнену під примусом теперішніх обставин позичку пізніше зверне і, без уваги на безробіття, в орґанізації аж до кінця, то є виплачення повного обезпечення, або до часу зложення і відібрання повної суми, або до передчасної смерти, вдержиться.

В новім роді обезпечення, хоч воно зветься Whole Life, в 25 до 30 роках можна цілу суму обезпечення виплатити, доходячи до 85 року життя. Ті старші члени, котрим уже не лишилося 30 років до плачення нових вкладок, щоби в такім віці виплатити своє обезпечення, або готівкою дістати, бо постарілися, і, платячи менші вкладки, потрібної резерви не зложили, мають лише те, на що їх резерва вистарчає, тай завдяки тому, що їх попередні конвенції скасуванням „лінів" обдарували. Тому з цеї реформи повинні бути всі вдоволені, бо кождий дістає все, що лише можливо дістати при теперішньому матеріяльному стані нашої орґанізації.

Отже нема причини боятися, що всі могли би кинутися „своє відбирати" й орґанізацію розбити. Одначе можна предвидіти, а то й точно обчислити, що сталосяб тоді, якби по виміні старих грамот на нові всі члени своє відібрали. Вони взяли би лише половину з того, що могли би взяти рік пізніше, тай тільки малу частину з того, що могли би дістати в готівці чи обезпеченню, колиб його оплачували дальше. Бо ця реформа не є обчислена на те, щоби члени могли фонди орґанізації **розібрати**, а на те, щоби могли в ній вдержатись і будувати її дальше.

Нічого непредвидженого ані скритого в цій реформі нема. Бо коли можна було точно обчислити, скільки і коли кождий член як вимінну вартість може дістати, то можна було обчислити точно, скільки то буде для всіх разом, а зглядно треба було всю заощаджену резерву точно і по справедливости **розділити** на всіх членів. Всі члени знають, який є маєток У. Н. Союза і які фонди можна призначити на їх резерву вразі заміни старого роду на новий.

Кождий член мусить зрозуміти, що заощаджена і пляном розділена між усіх резерва не може дати кождому всього того, щ овін до орґанізації вплатив і тепер те, так як з банку, міг би собі відібрати. Кождий мусить зрозуміти, що з його вкладок були виплачені посмертні й інші запомоги та видатки. Колиб орґанізація мала заощадженого майна, яке можна би вжити при реформі на резерву, вдвоє більше, ніж має, то всім членам припало би вдвоє більше, ніж плян теперішньої реформи показує. Та коли цеї реформи тепер не переведеться, але пізніше, як заощаджена резерва зменшиться, приміром, до половини теперішньої, то всім членам припаде на половину менше, ніж теперішні табельки вказують.

В тій реформі нема і не може бути нічого непредвидженого, або скритого, але що на ній не визнаються навіть наші опікуни зпід серпа і молота, то це інша справа. Їх коле, що навіть у такій скруті ми знаходимо енерґію і можливість орґанізацію зміцнити, — ту орґанізацію, на котру вони вже свої зуби загострили, в якій вони ніколи нічого не будували, а тільки в ній вертіли. Їх коле, бо вони думали, що депресія і невідповідний, пережитий старий рід обезпечення з вічною загрозою суспендації, доведе членів до того, що вистарчить якомунебудь комуністичному блазнови крикнути „тисніть", і вся орґанізація трісне. Тай не диво, що вони на реформі не визнаються, бо це справа за велика і затрудна на їх задурманені лепети. Вони не від таких справ специялісти. Їм не реформи, а революції хочеться. У них всяка реформа є підозрілою, бо відсуває причини неґодовання і не дає їм нагоди доверчення зсередини. І тому вони, як перше (поки пляну реформи не було) кричали „натискайте", так тепер кричать „стримуйте", бо плян реформи міг би бути ухвалений, та ще й у такий спосіб (через референдум), у якім вони зовсім безсильні.

Надіюся, що отсі пояснення вистарчать як відповідь не лише на Ваш, але й на богато інших листів і запитів, звернених до мене, і сподіваюся, що Ви не погніваєтеся за це, що попри відповідь Вам я пояснив іще, хто і чому проти цеї реформи найбільше аґітує.

Здоровлю й остаюся з поважанням,

Іван Каштанюк, гол. рек. секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НОВА БОЛЬШЕВИЦЬКА СЕНЗАЦІЯ.

З Москви телеґрафують, що там захорував поважно Ґріґорій Зіновєв, якого справдішнє імя Апфельбавм. Він був колись одним з найвизначніших стовпів комуністичної партії, але недавно попав у неласку— не за зловживання влади, не за зраду держави, але просто через те, що мав погляди, відмінні від поглядів Сталіна. Як тільки він виявив свої погляди, сталися з ним скоро неждані річи. Його усунули зі становища голови „комінтерну" (Третього комуністичного інтернаціоналу), не дали йому ніякої роботи й вигнали з з Москви.

ОБЄДНАНІ КОМУНІСТИ.

Тепер знову симпатизуючий з комуністами кореспондент „Таймса" пише, що комуністична партія дуже обєднана, ціпка й іде проти ворогів комунізму обєднаним фронтом.

Щоби хто не подумав, що Зіновєв розбиває єдність партії, то донесення говорить, що він тяжко хорий. Тепер можна сподіватися, що він незадовго помре. Отже партія все таки обєднана.

ЖИВИЙ, ЧИ МЕРТВИЙ?

Але на ділі, поза комуністичними верховодами ніхто не знає, чи Зіновєв живий, чи вже помер. У краю, що має свобідну пресу, ґазетам не було би трудно це розшукати. Та в Росії інакше. Там усі жерела новостей в руках уряду, а цей подає до відома лише те, що йому подобається. Приватна людина не має можности розслідити, чи правда те, що пише уряд, а якби й мала можність, то не буде мати можности подати це до відома, як уряд цього не захоче. Отже маси всетаки не довідаються. Маси мусять приняти урядову брехню, бо іншої вісти не мають.

ЩО МОГЛО СТАТИСЯ З ЗІНОВЄВОМ?

Над цим уже від довшого часу шпекулює европейська преса. В німецьких ґазетах уперто появлялися вістки про його смерть. Большевицький уряд заявляв лише, що Зіновєв не помер; але цей уряд не подав, де він жиє та що робить. Тому й ніхто цьому не вірив. Припускали загально, що хтось з його противників його, як про такі річи кажуть у Польщі, „закатрупив". Просто, одного дня Зіновєва не стало. „Ґепеу" взяло його на „райда", як американські ґенґстери беруть немилого собі бутлеґера.

ЯКЕ ЇХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО.

Таке могли зробити свому противникови приятелі Сталіна, а що це можливе, показують уперті чутки про причини смерти дружини Сталіна. Чому вона померла, досі не заявлено з боку большевицького уряду нічого переконуючого. Ходять чутки, що її отруїли ті люди, які намагались отруїти Сталіна.

ПРОКЛЯТТЯ ДЕСПОТІВ.

Подібні убийства трапляються в кругах деспотів. Де тільки жмінка людей забирає велику владу, там зараз починається сварка та „братовбийча" різня.

Таке було в російських царів. Таке було на дворах італійських деспотів у початках нових часів. Таке було у Венеції в часах її розцвіту. За царями, деспоттами й купецькою аристократією йдуть тепер комуністи.

„ТЕОЛЬОҐІЧНА НЕНАВИСТЬ".

Зіновєву його противники можуть закинути хіба лише його погляди. Та це вистарчає в боротьбі серед деспотів за владу. Вони ненавидять себе взаїмно за ці погляди зі специяльною лютю. З такою лютю ненавидять горячі приклонники одної віри визнавців іншої віри.

ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ В СССР.

Проф. Олександер Шульгин склав у Женеві всім тамошнім делеґаціям підчас останньої сесії Ліґи Націй меморандум про примусову працю в СРСР. Меморандум спирається на урядовому совітському законодавстві та офіціяльних розпорядках, обовязуючих в СРСР, а також на достовірних зізнаннях утікачів із Совітів. Меморандум подає дуже широко відносини, які панують у Совітах в ділянці тамошньої примусової праці, щоби на підставі 23 ст. пакту про Ліґу, держави, які втримують з СРСР торговельні і промислові звязки, занялися засобами, які мають на увазі забезпеку людських умовин праці в отій жахливій країні.

НУЖДА АВСТРІЇ.

Швайцарський Національний Банк перевів конфіскату сум, які австрійські громадяни склали у швайцарській Касі Ощадности. Сконфісковані гроші будуть вжиті на покриття претенсій, які Швайцарія має до Австрії. Зрештою, ці суми невеликі, бо сягають лише до висоти 3 і пів міліона швайцарських франків. Віденська преса гостро критикує радикальну поведінку Швайцарії, яка наражує на болючі втрати, а бодай на великі прикрощі, невинних громадян збіднілої держави.

ВТЕЧА МОЛОДІ З МАДЯРЩИНИ.

Новий мадярський міністер освіти, Гоман, має намір скасувати „нумерус клявзус", істнуючий для Жидів у високих школах. Причиною такого звороту є фінансова скрута мадярського високого шкільництва та взагалі Мадярщини, тому, що велика частина молоді, маючи величезні трудноші з вписами до високих шкіл в краю, виїжджає за кордон, що спричинює поважний відплив валют, переказаних за границю.

— Та я це розумію, тебе покинула жінка... Та з тієї причини ти не повинен аж так попадати в розпуку.

— Втекла, то правда, одначе сьогодні вернулася!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ЮНІЙНИЙ СПРАВІ.

Notice to all Window Cleaners Working in the Open Shops.

The Window Cleaners Protective Union Local No. 2 affiliated with the American Federation of Labor wishes to inform all the Ukrainian worker as well as all those who are cleaning windows and working in the Open Shops that we are conducting an organizational campaign to organize and bring into the Union all workers employed in the Open Shops at the present time in order to better the working conditions for all of you.

The conditions in the Open Shops are so miserable at the present time that none of us can recollect when such conditions existed in the open shops since the history of this industry. The wages earned range from $18 to $20 per week for a 70 hour week whereas our members employed in Union Shops in spite of present conditions still receive $42 per week for a 44 hour week, and many more benefits owing to the organization. That is why our organization is calling upon all workers to join the Window Cleaners Protective Union, Local No. 2, affiliated with the American Federation of Labor for one common purpose and that is to better the working conditions in the Open Shaps and to increase the wages and shorten the hours under the banner of the Building Service Employees International Union affiliated with the American Federation of Labor.

At this time, we also wish to inform you and warn you that you should not allow yourselves to be misled by certain groups or individuals that call themselves the left wing organization, who also call themselves revolutionary, and promise you the world possessessions. Their interest lies in making enough money to divide among themselves as they did in the year 1929 when they took $4,000 belonging to the members of the Window Cleaners Protective Union and divided this among themselves. This group consists mainly of an element such as strike-breakers and bosses agents. One of them is the Treasurer of the former Local No. 8.

Since 1929, which is during the last three years, they have been trying their utmost in using various schemes and tactics to destroy our organization but they were unsuccessful. They are now trying to introduce a new scheme by calling upon me to permit them to attend our meetings and that I should debate with them on the question of the policy as to whether or not the Window Cleaners should be affiliated with the left wing organization, controlled by the Communist Party, or with the American Federation of Labor. My answer to this is that this question was definitely decided upon by the rank and file of our Union on November 20th, 1929, and that this decision is final.

Window Cleaners Union, Local No. 2, Affiliated with the Building Service Employees Internationa Union and the American Federation of Labor,

217 East 6th St., N. Y. C.

Paul Krat, Secretary.

Учитель оповідає ученикам про Нелсона:

— Адмірал Нелсон у битві біля Трафальґару, хоч не мав одної ноги, не зійшов ні на хвилинку з чердаку корабля та в останній хвилині, коли вже побіда була певна, згинув по геройськи, поцілений в голову французькою кулею.

Встає ученик-жидок і каже:

— Прошу пана професора, чи можу щось спитатися?

— Можеш.

— Коли він не мав одної ноги, тож міг увільнитися з війська!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято відродження української державности Західньої України.

В суботу, дня 12 листопада, віддала наша громада пошану борцям, поглеглим за волю України.

Вечером відправлено в українській греко-катицькій церкві панахиду, підчас якої виголосив слово о. Жук з Бофало. Як свідок Листопадових днів у Львові, розповів він про перші дні боїв з Поляками, а потім переповів терпіння нашого народа під польською окупацією.

Сотки громадян залягли церковну галю, в якій відбувся по панахиді святочний концерт. Провід свята спочивав у руках гром. В. Гричука, котрий відкриваючи концерт, виявнив вагу свята, як теж зазначив, що влаштовує його місцевий відділ Організації Державного Відродження України.

Як піднеслася куртина, на сцені виднїла гарна стрілецька могила з березовим хрестом і синьожовтою лентою, на якій виднів напис „Ми жертвою впали за волю України".

Місцевий парох, о. Турула, візвав присутних віддати пошану поляглим героям повстанням з місць, а потім зворушив їх до глибини серця короткими, а ядерними словами про Перший Листопад.

Церковний Хор, під проводом учителя Р. Дмитрова, відспівав американський гимн, а потім 4 українські пісні. На сцені побачили ми гарну громадку молоді, в українських строях.

Панна Анна Турула сказала по англійськи промову до численно зібраної молоді. Промова була коротка, але змістовна.

Професор Г. Герман з Вилкс Бері, Па., говорив теж по англійськи і порівнував американську визвольну боротьбу з українською. Промова була навіяна вірою в остаточну побіду українського народа та в славну українську будучність.

Деклямували: молодий П. Бінашевський і дівчинка А. Хміляк. По скрипковім солі М. Цицака й оркестрі М. Юркова відспівала дві пісні пані А. Суско, литовська співачка, яку приняла публика дуже сердечно. Співала як справжня артистка, бо і голос у неї чудовий і знаменита метода співу.

Згадати треба про симпатичне сольо гром. Колодзінського. Акомпаніямент спочивав в умілих руках молодої піаністки, панни А. Крик.

Д-р Л. Мишуга виголосив довшу промову, обговоривши зпочатку події, які склалися на те, що „спокійні Русини" зважилися на державний переворот у Листопадові Дні та на відновлення державної української традиції на землях Західньої України.

Обговоривши далі ту науку, яку ми тепер витягаємо з нашої програної, взивав до творчої праці та підготовлення нового революційного зриву.

Хор відспівав ще одну вязанку пісень і закінчив свято українським гимном.

Гром. Гричук взивав присутних, щоби добре запамятали собі слова бесідників, яких так горячо оплескувалось, та щоби не так оплесками як жертвовою, працею і обєднанням наших сил підпомагали революційну боротьбу нашого народа.

Свято випало дуже гарно. І хоч затяглося до півночі, всі були задоволені, бо програма, хоч була довга, але цікава.

В. К.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Праця Союза Українок.

В Народнім Домі, при українській православній церкві, міститься Союз Українок, про який мало де коли є згадка, хоч він працює нарівні з іншими організаціями. 28, 29 і 30 жовтня ц. р. відбувся в нашій громаді базар, який можна назвати тридневим вічем. Першого дня базару Союз Українок постарався про українську вечеру, на якій було поважне число чужинців. Позасідали за столи гості, а українські дівчата в народніх строях доносили до столів. Тостместер, професор університету д-р А. Грановський, пояснив чужинцям українські страви. Підчас вечері цікавились чужинецькі жінки борщем і розпитували наших жінок, як борщ вариться, що йому робиться, що він є червоний, винний і т. п. Наше жіноцтво радо пояснювало. Підчас вечері співав хор в українських строях під диригентурою о. К. Кирстюка. Чужинецька публика так любувалась українськими піснями, що завертала хор співати по два й три рази.

Д-р А. Грановський покликував чужих бесідників, що всі були з демократичної партії. Всі вони виголошували відповідні промови, а між ними один, який добре визнається в українських справах, бо ходив до Манітобського університету і жив поміж Українцями, сказав, що він (Рінар Гойдейя) знає українську справу й знає, що Україна розділена між 4-ма окупантами. Він сказав, що демократична партія також зробила похибку, коли причинилась до того, що Польща окупувала Галичину. Але тепер, коли вийде демократична партія, то вона постарається цю похибку направити.

Другого й третього дня відбулися подібні приняття. Нам, Українцям, як поневоленій нації, треба такі підприємства справляти частіше, бо під теперішню пору треба робити якнайширшу пропаганду, поміж чужинцями. В Европі кождої хвилі можна сподіватись нового вибуху, а коли матимемо поперття, то й краще піде праця у визвольній боротьбі українського народу.

Добре робить наше жіноцтво, яке при громаді спільно працює й багато кладе труду при всяких підприємствах, які влаштовується на дохід громади, як також і Рідного Краю. Щодо біжучого сезону, то вже тепер можна бачити старання нашої громади та жіноцтва підготовитись на зиму до кращих виступів поміж чужинцями.

Союз Українок у Міннеаполіс і Сейнт Пол взиває українське жіноцтво ставати разом в ряди Союза Українок і братися до громадської праці, бо тільки щирою й розумною працею піднесемо себе та наш нарід на вищий щабель громадського й національного життя.

Анастасія Панків.

—o—

Вже два місяці як повдовіла пані Канарчукова. Вона має багато обовязків, тому на могилу посилає наймичку, щоб доглядала цвіти.

Раз у гарний день наймичка поправляла собі панчоху. Вітер подув і стебло трави полоскотало наймичку по нозі.

— Бідний пан! прошептала наймичка — вже помер, а своєї привички не покидає.

Лікар вирвав Майорковн болючий зуб. Жид каже до лікаря: І як ви можете казати, що рвете зуби без болю?! Десять долярів за вирвання зуба! — гадаєте, що то не болить?!

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 4. грудня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній при 186 Вейн ул. Проситься усіх членів прийти на мітінг, бо буде справоздання уряду за цілий рік, вибір уряду на 1933 рік і голосування в справі реформи в У. Н. Союзі, при якім кождий член мусить бути присутний. — Гр. Дячишин, предс.; Гр. Бобин, кас.; Микола Пащин, секр.

КАРНЕГІ, ПА. Тов. Січ, від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 4. грудня, точно в годині 1-ій пополудни, в гали парафіяльній, 220 Джен ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо буде справоздання за цілий рік, вибір уряду на слідуючий рік і голосування над приняттям нової реформи. Котрий з членів не буде на цім мітінгу, буде підлягати карі 1 дол. Рівнож подається до відома членам, що в суботу, 3. грудня, в годині 7.30 ввечір, відбудуться спільні збори Тов. і Сестрицтва. На тих зборах буде говорити головний радний, інж. Малісвич з Пітсбурга в справі реформи. Хто має які запити в цій справі, нехай прибуде на цей мітінг. — Й. Сус, предс.; А. Крупка, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 4. грудня, точно в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 4-та і Ворд ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо буде вибір уряду на 1933 рік, справоздання контр. комісії і голосовання в справі реформи в У. Н. Союзі. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо інакше поступиться з ними після статута. — Гр. Мисишин, предс.; Й. Бринглевич, кас.; С. Верещак, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що ірчний мітінг відбудеться в неділю, 4-го грудня, в годині 3-тій пополудни. Обовязком є кождого члена явитися на тім мітінгу. На порядку дня буде справоздання уряду за 1932 рік, справоздання контрольної комісії, голосування над реформою старих грамот. Найважніша тепер справа — як притримати членів при організації? Екзекутива і головний уряд зробив усе, що треба і було можливо, а тепер черга на членів вирішити цю справу в користь членів і У. Н. Союза. На мітінгу буде вибір уряду на 1933 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Буде роздання календарів У. Н. Союза за оплатою 30 ц. Контр. комісія, П. Черкас, М. Думанський ст. і Катерина Ченьків, мають явитися в секретаря, 331 Секонд ул., в годині 7-мій ввечір, в суботу, 3-го грудня. — Олг Петришин, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. ім. Бончевського, від. 10, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 4-го грудня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо буде важна справа виміни грамот і вибір уряду на 1933 рік. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Г. Рубас, предс.; Д. Сидоряк, кас.; І. Мачік, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сУп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що специяльний мітінг відбудеться в неділю, 4. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній при Норт Мейн Еве. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо буде голосування в справі виміни грамот на нові роди обезпечення. Обовязком є кождого члена явитися на вирішити таку важну справу, як щеферендум. Коли вам, члени, ходить о добру забезпеку своїх родин, то прийдіть і переголосуйте таку добру справу. — Мих. Волощук, пр., Дм. Драган, кас.; Гр. Мрикало, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Отсим повідомляється членниць Сестр. ім. Ольги Бесарабової, від. 47, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 4 грудня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Гали, 3-та і Карбон ул. Проситься усіх членниць без ріжниці, чи членниця платить до місцевої каси чи ні, конечно прибути на ці збори. дБуе пояснення справи реформи і голосування над нею. — М. Заблоцька, предс.; А. Мушаста, кас.; П. Паращак, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, щ омісячний мітінг відбудеться 3-го грудня в годині 7.30 ввечір, в гали під ч. 435 Мейн ул. Просиься всіх членів прибути на час. На тім мітінгу буде голосування за реформою і пояснення П. Кождий члендіста не табельку нової системи. — І. Габрилович, предс.; Г. Ничка, кас.; Й. Ількович, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться 4. грудня, в годині 1-ій пополудни, в церковній гали. Проситься всіх членів явитися на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1933 рік. — Мих. Заяць, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресв. Тройці, від. 203. поідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 3 грудня, точно в годині 8-ій ввечір, в гали церковній. Кождий член обовязаний на ці збори явитись, бо будуть важні справи до полагодження, як також Союзовці отримають календарі на 1933 рік. — Дм. Сенюта, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 3. грудня, в годині 8-мій ввечір, в Роб. Дмоі, 66-68 Іст 4-та вул. Проситься кождого члена бути на цих зборах, бо справа дуже важна і тому кождий член має бути присутний. Також хто має кандидатів на членів Тов. Буковина і до У. Н. Союза, проситься привести з собою, бо тепер принимається членів без вступного. Тому обовязком є кождого члена подбати про нових членів іподвоїти наші ряди. — М. Т. Паламарюк, фін. секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ.

(16)

Наближаючися на стріли, Тарзан чув голоси людей та ломання куіщв і дерев. Далі він побачив, що ґориль з племени Болґанів тікав стрімголов від людей. Малпа нічого не бачила перед собою, бо поспішала, шукаючи собі порятунку. Вона не вважала на небеапеку, що була захована в кождому кущику в джунґлях. Ґориль біг до дерева, не поміиаючи, що на ньому притаївся великанський вуж, який очікував здобичі, котраб необережно наблизилася до нього.

Вже здалека вуж почув галас та хрустіння ріща на землі, а потім побачив величезну постать малпи, яка поспішала до дерева. Вуж приготовився до нападу й насторожився. Він навіть не звертав уваги на те, що до нього доносилися стріли й голоси людей. Вся його увага була звернена на малпу, з якою боротьба була тяжкою, але перемога давала багато поживи. Малпа не встигла й отямитися, як почула себе в залізних звоях вужа.

—o—

Вивязалася вперта боротьба. Болґан напружував усі сили, щоб візволитися з обіймів вужа, але не міг. Чим далі, тим міцніше вуж стискав у своїх обіймах нещасливу малпу. Тимчасом люди наближалися до місця, де відбувалася боротьба двох змаґунів джунґлів. З одної сторони сюди наближався Стимбол, а з другої Тарзан. Стимбол знову націлився в малпу, думаючи одним замахом вбити двоє: і малпу і вужа.

—o—

Та він не сподівався, що в джунґлях знайдеться хтось, що йому перешкодить. Він не знав, що тепер уже біля нього той, хто виріс з малпами й уважає їх своїми братами. Болґани ворогували з малпами племени Тарзана, але тепер, коли він бачив, як одна з малп з ворожого племени змагається за своє життя, його серце не могло залишитися спокійним і він не міг не стати в обороні ворога тоді, коли той ворог у біді. Одним скоком Тарзан опинився на спині Стимбола.